І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 54. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го БЕРЕЗНЯ 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 23, 1961 No. 54. VOL. LXVIII.

КОНҐРЕС ПРИСПІШУЄ АКЦІЮ В СПРАВАХ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛАТНІ, БЕЗРОБІТТЯ І РЕЦЕСІЇ

Вашинґтон. — Конґрес приспішує ухвалення законопроєктів, які мають збільшити мінімальну заробітню платню, продовжити виплату допомоги безробітним та допомогти тим районам, в яких довший час існує більше число безробітних. Уряд уважає, що ці три законопроєкти повинні мати першенство перед іншими заходами уряду для поборювання економічної рецесії та зменшення числа безробітних. Комісія Правил переслала законопроєкт про збільшення мінімальної платні з одного доляра до $1.25 до Повної Палати Репрезентантів, яка 22-го березня починає над ним дебати. Сподіваються, що в Палаті буде завзята боротьба за ухвалення цього проєкту, і його ухвалення перейде незначною більшістю. Банкова і Валютова Комісія Палати Репрезентантів закінчила дискусію над проєктом про допомогу районам із більшим числом безробітних. Ця Комісія признала на ту ціль майже $400 мільйонів, і тільки в одному пункті цей законопроєкт різниться від того проєкту, який вже прийняв Сенат. Палата почне наради над цією справою зараз після того, як закінчить працю над законопроєктом про збільшення мінімальної заробітньої платні. Палата хоче вирішити обидва ці законопроєкти ще перед великодніми вакаціями, які починаються в четвер 30-го березня. Комісія Правил закінчила працю над проєктом про збільшення мінімальної заробітньої платні, який вже перейшов через Комісію Праці. Але два конґресмени, республіканець Віллям Г. Ейс і демократ із Північної Каролайни Пол Кічін зголосили поправку, і тому повна Палата буде над ними голосувати. Урядовий проєкт плянує збільшити мінімальну платню з одного доляра до $1.15 чотири місяці після того, як цей закон підпише Президент, а два роки пізніше ця платня мала б бути збільшена до $1.25. Це побільшення відносилося б до 24 мільйонів робітників. Крім того урядовий законопроєкт плянує поширити цей закон на 4.311.000 тих робітників, які досі не користали з закону про мінімальну платню. Але ці нові робітники в першому році мали б збільшену платню до одного доляра за годину праці, в другому році до $1.05, в третьому — $1.15 і пізніше до $1.25. Поправка конґресменів Кічіна - Ейса плянує цим робітникам збільшити платню тільки до $1.15 і обмежує поширення цього закону тільки до 1.400.000 нових робітників. Повна Палата вирішить, як виглядатиме цей законопроєкт в кінцевій редакції.

Спільна конференція, складена з представників обидвох Палат, 21-го березня погодилися на компроміс в справі різниць, які були між законопроєктами в справі допомоги безробітним, що їх прийняв Сенат і Палата Репрезентантів. Цей законопроєкт має продовжити виплату допомоги тим безробітним, які вже її вичерпали, згідно з законами в окремих стейтах. Згідно з новим проєктом вони зможуть її діставати ще впродовж найбільше 13-ох тижнів. Виплата допомоги почнеться 15 днів пізніше після підписання закону Президентом. На цю ціль Конґрес призначив $917 мільйонів, і з цієї допомоги зможуть користати коло 3.125.000 безробітних. Цей законопроєкт мають прийняти обидві Палати 22-го березня. Видатки на цю ціль мають покрити працедавці, які вплачуватимуть 0.4% більше до пенсійного фонду. Гадають, що цей законопроєкт легко перейде в Конґресі, бо проти нього виступають тільки південні демократи і частина республіканців.

Федеральний суддя відкинув апеляцію совєтського шпигуна Ігоря Мелеха

Шикаґо. — Федеральний суддя Едвін А. Роберсон, відкинув спротив совєтського шпигуна Ігоря Мелеха, розправа проти якого почнеться 15-го травня ц. р. Затруднений при секретаріяті Об'єднаних Націй Мелех разом із Віллі Гіршем були заарештовані за те, що збирали фотографії оборонних об'єктів у Шикаґо. Їх заарештовано 27 жовтня в Ню Йорку, звідки їх перевезли до Шикаґо, де вони вели шпигунську діяльність. Оборонець Мелеха та Гірша домагався, щоб суд подав прізвища тих осіб, які свідчили проти підсудних. Суддя ствердив, що оскарження проти обидвох шпигунів є законне, і тому законне є їхнє заарештування. Мелех не може користати з дипломатичного імунітету, бо він був звичайним урядовцем ОН, а не дипломатом. Мелех перебуває на волі за кавцією $ 50.000, а Гірш є в тюрмі вже більше як 5 місяців, бо не має кавції в сумі $ 50.000, а суд відмовляється зменшити висоту кавції.

Волтер проти скасування контролі поштових посилок із СССР

Вашинґтон. — Конґресмен демократ із Пенсилвенії Френсіс Е. Волтер гостро виступив проти того, що президент Кеннеді зарядив скасувати контролю поштових посилок із СССР та інших комуністичних країн. Волтер є головою Палатної Комісії в справах протиамериканської діяльности. Він вніс окремий законопроєкт, який мав би уневажнити розпорядок Президента з минулого тижня. Згідно з проєктом конґресмена Волтера треба б створити при Митному Уряді „пост окремого контролера закордонної пропаґанди". На його думку всі часописи і журнали з комуністичних держав треба б вважати за комуністичну пропаґанду. Донедавна поштовий уряд і митні урядовці мали право контролювати всі посилки з комуністичних країн, за виїмком посилок першої кляси. Кеннеді розпорядив, щоб скасувати ці обмеження, і тепер голова Комісії в справах Протиамериканської діяльности конґресмен Волтер старається окремим законом уневажнити цей розпорядок Президента.

Сенатська Комісія переслухуватиме летунів із літака РБ-47

Вашинґтон. — Голова Сенатської підкомісії готовости сенатор демократ Джан С. Стенніс і член її сенатор республіканець Стайлс Бріджес мають переслухувати двох летунів із літака РБ-47 капітанів Джана Р. МекКопа і Фрімана Б. Олмстеда, які 25-го січня ц. р. були звільнені з тюрми в Москві, де вони перебували від 1-го липня минулого року, коли їх зістрілили над Баринцовим морем і захопили в неволю совєтські летуни. Сенатор Бріджес вже давніше домагався більше інформацій в цій справі, припускаючи, що мусіла бути якась таємна угода між ЗДА і СССР коли Москва вирішила несподівано звільнити з тюрми цих летунів. Ці летуни не мали дозволу на інтерв'ю з журналістами аж до 3-го березня, коли вони відбули пресову конференцію в Кензасі. Сенатори мають переслухувати летунів на закритій конференції в найближчому часі.

Дорадник Президента передбачає можливість скоротити тиждень праці

Вашинґтон. — Один із головних економічних дорадників президента Кеннеді професор економіки в Массачусетському Технологічному Інституті Пол А. Семюелсон, зізнаючи в Палатній підкомісії праці, заявив, що він противиться лікувати економіку країни за допомогою скорочення числа годин праці в тижні, то не виключає такої можливости, що треба буде зменшити число годин праці в тижні, яке тепер виносить 40. Професор Семюелсон заявив, що самі робітники не мали б нічого проти скорочення тижня праці, бо тоді вони мали б більше вільного часу на відпочинок. Недавно президент Кеннеді заявив, що він є проти, щоб оздоровляти економіку за допомогою скорочення тижня праці, бо ціллю його уряду є дати повну працю всім американцям. Проф. Семюелсон гадає, що число безробітних буде поважне навіть тоді, коли економіка буде поліпшуватися.

ШИКАҐО, ДЖЕРЗІ СИТІ, ПАССЕЙК ТА ІНШІ ГРОМАДИ ВШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ШЕВЧЕНКА В НАЙБЛИЖЧУ НЕДІЛЮ

Після величавих Шевченківських імпрез в Ню Йорку, Дітройті та ряді інших громад минулої неділі, в найближчу неділю, 26-го березня, пам'ять Шевченка вшановують у сторіччя його смерти громади в Шикаґо, Джерзі Ситі, Пасейку та ін. В Шикаґо, після дбайливої підготови, відбудеться Шевченківська Академія в репрезентативній концертовій залі міста, Оркестра Гол, о год. 2:30 пополудні. Під час Академії промовлятиме голова Наукового Товариства ім. Шевченка і голова Комітету Пам'ятника Шевченкові проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, а в мистецькій частині виступить сопран Метрополітальної опери в Ню Йорку Шарльотта Ордасси-Баранська та баритон Волод. Баранський, піяніст проф. Борис Максимович та хори: чоловічий хор „Сурма", жіночий хор 22-го Відділу СУА та мішаний хор в силі кругло 100 співаків під диригентурою п. Юрія Яримовича. Рецитуватимуть Рома Турлянська, Анна Рурка і Тарас Ліськевич. Пороблено заходи в справі проголошення Шевченкових Днів губернатором стейту і посадником міста.

Великою святочною Академією вшанує пам'ять Шевченка громада в Джерзі Ситі. Академія відбудеться в неділю, 26-го березня, о год. 3:30 пополудні в великій залі Українського Народного Дому і в її програмі виступить нюйоркський репрезентативний хор „Думка" під диригентурою Івана Задорожного та в супроводі двох фортепіянів виконає ряд пісень до слів Шевченка композиції Вербицького, Січинського, Лисенка, Стеценка, Людкевича, Воробкевича і Кудрика. Крім Думки виступлять солісти: сопран Марія Лисогір та баритон Осип Стецура. Мистецьке Шевченкове слово рецитуватиме артист Єв. Курило, а святочну промову виголосить голова місцевого Шевченківського Комітету проф. П. Савчук.

Подібно врочисто і велично відзначить Шевченкові роковини громада в Пассейку. Ювілейна Святочна Академія відбудеться в неділю 26-го березня в Українській Централі о год. 6-ій ввечері і в її програмі, крім промов ред. П. Ямняка та інж. І. Мартиниця, є виступ з'єдинених хорів, виступ солістки Наталії Андрусів та мистецька рецитація дир. Иосипа Гірняка.

Чистий прибуток з усіх цих імпрез призначений на фонд будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Організатори імпрез сподіваються, що в усіх цих громадах, подібно як в інших досі, концертові залі будуть виповнені до останнього місця патріотичним громадянством.

СТІВЕНСОН В БІЛОМУ ДОМІ

Президент Кеннеді конферує з Адлеєм Стівенсоном, амбасадором ЗДА до ОН, в справах зв'язаних з поточною сесією Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

Президент відбув нову конференцію в справі допомоги Ляосові

Вашинґтон. — Під головуванням през. Кеннеді відбулась в Білому Домі в минулий вівторок нова конференція над справою Ляосу. Цим разом приявними були також віце-президент Линдон Джансон і державний секретар Дін Раск поруч з секретарем оборони Робертом МекНамарою й іншими високими урядовцями, а шефів об'єднаного штабу репрезентував шеф морських операцій адмірал Бирке. Рішено приспішити збільшену допомогу військам леґального уряду Ляосу, а коли б допомога зброєю і вирядом не помогла, то взято під увагу безпосередню збройну інтервенцію, яку перевели б держави Південно - східнього азійського оборонного пакту (СЕАТО). Конференція СЕАТО почалась саме у середу 22 ц. м. у столиці Сіяму Банґкоку, спершу військових репрезентантів 8-х членських держав а від найближчого понеділка — їх міністрів закордонних справ. В четвер 23 ц. м. відлітає туди державний секретар Дін Раск. Йому товаришитиме м. і. адмірал Гаррі Фелт, командант фльоти ЗДА на Тихому океані.

Альжирські араби склали вже делеґацію на конференцію з Францією

Туніс. — Головою делеґації екзильно-альжирського уряду на конференцію з представниками французького уряду буде Ахмед Франсіс, міністер фінансів у тому революційному уряді. В склад альжирсько-арабської делеґації будуть входити міністер внутрішніх справ Ляхдар Бен Тобаль, який має опінію одного з найбільш радикальних арабських націоналістів з Альжиру, та Ахмед Буменджель, який вів невдачні переговори з французами в минулому році. Французький уряд повідомив уже швайцарські власті, що над Леманським озером будуть вестись французько-арабські переговори та що альжирські репрезентанти мешкатимуть по швайцарському боці озера. Ця історична конференція, що має закінчити 6-річну партизанську війну в Альжирі, має розпочатись в понеділок 3-го квітня ц. р. На воєнному фронті в Альжирі настала повна тиша.

Шпигунський судовий процес в Лондоні далі хвилює англійців

Лондон. — У дальшому ході судового процесу проти 5-х підсудних, оскаржених у шпигунській роботі в користь Москви, обвинувачений Генрі Гавтон признався, що він викрадав тайні документи з англійської морсько-дослідної бази в Портленді і що він спонукував до цього свою наречену Етель Джі, службовичку в тій самій морській базі. Генрі Гавтон оповів сенсаційно-авантюрницьку історію, як то він у Варшаві, під час свого перебування там на службі в англійській амбасаді, з якоюсь Христиною, від якої згодом дістав листа через якогось комуніста, який почав намовляти його на шпигунську роботу та шантажувати, що в разі відмови — потерпить на цьому та Христина. Пізніше Гавтона мали шантажувати, погрожуючи пімститись на його нареченій, названій Етель Джі. Гавтон твердив, що він свідомо робив такі світлини з тайних документів, що вони були попсовані й непридатні. Етель Джі признала, що вона зловжила довір'ям, що його мали до неї її хлібодавці. Зате три підсудні — москаль з канадійським пашпортом Ґордон Лонґсдейл і двоє американців з австралійськими пашпортами, ніби-то Пітер і Гелен Кроґери, відмовились від права зізнавати в своїй справі та склали лиш короткі заяви. Лонґсдейл заявив, що це він влаштував тайком надавчу радіостацію в домі Кроґерів.

В Україні помер Теофіль Душник, батько ред. Володимира Душника

Ню Йорк. — Дня 2 березня ц. р. в селі Заставчі, Підгаєцького району, в Західній Україні помер на 91-му році життя Теофіль Душник, батько Володимира Душника, відомого громадського діяча і редактора „Українського Тижневика" та англомовних видань УККА. Похорони Покійного, загально шанованого в Підгаєччині громадянина, відбулися дня 4 березня ц. р. в Заставчі з участю ближчої і дальшої родини, внуків і правнуків, як теж при великому здвизі людей з околиці, зокрема з Підгаєць, Носова і Завалова. Похорони відбулися з дотриманням усіх церковних обрядів і з співом церковного хору. Поховано бл. п. Теофіля Душника на кладовищі в Заставчі біля могили його як кружини Анни, що померла 1913 року під час німецької окупації. Покійний мав семеро дітей, із яких троє померло, а два сини живуть у ЗДА і дві доньки в Україні. Внуки і правнуки його живуть в Україні, в Казахстані, у ЗДА і в Англії. Служба Божа і панахида за спокій душі Покійного Теофіля Душника буде відправлена в неділю дня 26 березня ц. р. о год. 11-ій в українській католицькій церкві св. Миколая в Брукліні.

СТІВЕНСОН ЗАСУДЖУЄ ДИКІ, БЕЗВІДПОВІДАЛЬНІ І БЕЗГЛУЗДІ АТАКИ ГРОМИКА

Об'єднані Нації, Н. П. — Відповідаючи на промову міністра закордонних справ СССР Андрея Громика, виголошену на першому засіданні відновленої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй у вівторок дня 21-го березня ц. р., амбасадор ЗДА до ОН Адлей Стівенсон ствердив, що ця промова Громика ішла по лінії „найгірших і найбільш деструктивних традицій холодної війни". Громико, який був першим промовцем на цьому засіданні Генеральної Асамблеї ОН, обвинувачував генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда не тільки в тому, що він є безвільним виконавцем доручень західніх „колоніялістів" і маріонеткою в їх руках, але також й у відповідальності за вбивство кол. конґолійського прем'єра Патріса Люмумби. Водночас із цим Громико, згідно з попередніми совєтськими вимогами, домагався негайного припинення всіх операцій ОН в Конґо. Натавровуючи ці безсенсовні домагання Совєтів, Стівенсон заявив, що З'єдинені Держави Америки опонуватимуть з усією своєю силою проти совєтських вимог в справі резиґнації Гаммершилда і виведення військових з'єднань ОН з Конґа. Атаки Громика на Гаммершилда визначив Стівенсон, як „дикі, безвідповідальні і безглузді" і ствердив, що Совєти роблять все, щоб перешкодити успішним операціям ОН в Конґо. „Використовування несприятливої ситуації в Конґо, як приводу до цього роду безглуздих атак на генерального секретаря ОН — казав Стівенсон — є зневагою для доброго імени цієї міжнародної організації і загрозою для дальшого існування Об'єднаних Націй, як успішного знаряддя миру і поступу". В дальшому ствердив Стівенсон, що совєтська вимога уступлення Гаммершилда, який є найбільш відданим слугою Об'єднаних Націй, є ударом в ОН і тому теж З'єдинені Держави Америки виступлять проти неї з усією своєю силою. Громико, закінчуючи свою промову, пригадав ще був безуспішність довоєнної Ліґи Націй в міжнародній ситуації до другої світової війни, зокрема в справі аґресії фашистівської Італії на Абесинію в 1935 р., стверджуючи, що тоді, мовляв, Совєтський Союз засудив був цю аґресію. В цьому моменті голова італійської делеґації д-р Мартіно перебив промову Громика викликом „А як це було з Фінляндією?", пригадуючи цим факт безприкладної совєтської аґресії на Фінляндію в 1939 р.

Політична Комісія ОН почала радити, але не над справою роззброєння

Об'єднані Нації. — Політична Комісія Об'єднаних Націй, яка була нечинна від 7 березня ц. р., коли-то формально відкрито другу частину 15-ої сесії Генеральної Асамблеї ОН, розпочала у вівторок 21 ц. м. свої наради, але не над найважливішою справою на її денному порядку, себто міжнародним роззброєнням, а над американським проєктом міжнародної допомоги для розвитку африканських країн. В справі міжнародного роззброєння продовжуються закулісові наради між американськими й совєтськими делеґатами, бо З'єдинені Держави спротивились совєтській вимозі, щоб ту справу розглядати на Політичній Комісії чи на Генеральній Асамблеї. У найближчих днях мають буцімто дійти до згоди, щоб нову конференцію роззброєння розпочати в місяці серпні ц. р. і в цій справі ЗДА і СССР мають пред'явити спільну резолюцію. Зате Головна Комісія ОН має зійтись в середу 22 ц. р., щоб узагалі устійнити денний порядок Генеральної Асамблеї, довкола якого йдуть двотижневі закулісові спори, та щоб водночас визначити речинець, коли Генеральна Асамблея має скінчитися.

СССР розбиває надії на порозуміння в справі атомових дослідів

Женева. — На першому засіданні відновленої конференції в справі припинення дальших атомових дослідів, совєтський представник Семьон Царапкін зумисне забрав перший слово, хоч знав, що ЗДА й Англія хочуть представити свої нові про пропозиції, і в гострій промові насправді розбив надії, що вдасться договоритись з большевиками в цій справі. Царапкін зажадав створення тричленної колеґії, яка керувала б роботою передбаченої контрольної комісії, при чому одним членом тієї колеґії був би представник Заходу, один від СССР і один „невтральний". Крім цього, Царапкін гостро таврував атомові досліди Франції на Сагарі, імпутуючи, що вони переводяться з відома і дозволу та для цілей ЗДА й Англії. Представники ЗДА й Англії негайно відкинули пропозиції Царапкіна, представивши з свого боку пропозиції, які йдуть назустріч давнішим совєтським вимогам. Ці поступки стосуються напр. допущення большевиків до перевірки атомового матеріялу, що його ЗДА хоче вжити для своїх заповіджених підземних атомових дослідів, призначених не для розвитку нової зброї, а для перевірення чутливости сейсмоґрафічних апаратів. Раніше американська делеґація противилась допущенню большевицьких фахівців до розгляду американського атомового матеріялу, а погоджувалась тільки на большевицьких обсерваторів. Уряд Кеннеді зажадає в цій справі згоди від Конґресу. Далі, ЗДА готові погодитись на заборону всяких атомових спроб в далекій висоті та у сферичному обширі. Зате в ділянці контролі становище З'єдинених Держав залишиться надалі незмінне.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** переслав привіт 3,000 делеґатам будівельної робітничої спілки у Вашинґтоні, в якому заявив, що він уважає за головну проблему ЗДА зліквідувати безробіття в цій країні. Звернення Президента відчитав секретар праці Артур Голдберґ, який від себе закликав робітничі організації скасувати расову дискримінацію в своїх рядах.

● **20-го березня** о год. 3.32 по полудні почалася астрономічна весна, але зима ще не уступилася з Північної Півкулі, бо в деяких стейтах, як Оклагома і Тексас були сніговії, які завітали і до інших стейтів, а 21-го березня сніг мав падати і в деяких стейтах на сході ЗДА. Та природа будиться до життя, і весняні квітки пролазять з-під снігу, чуючи тепло сонця.

● **Департамент скарбу** повідомив про скасування імпортувати до ЗДА совєтські консервовані раки, бо хоче показати, що ця країна бажає поліпшити відносини з СССР. Заборона привозити совєтські раки до Америки існувала від 27. січня 1951-го року. Президент Кеннеді бажає поліпшити взаємини ЗДА із СССР.

● **Недавній президент** Двайт Д. Айзенгавер 20. березня вернувся до Палм Спрінґсу в Каліфорнії з Мексіко, де він перебував 8 днів у свого приятеля, ловлячи рибу. Пані Айзенгавер того самого дня вернулася із Скоттсдейлу в Арізоні, де вона була гостем пані Елизабет Арден, яка є власничкою інституту краси та відпочинкового заведення.

● **20-го березня** легкий землетрус чути було в Манаґві в Нікараґві. Цей землетрус не спричинив більших матеріяльних втрат ані жертв в людях, які тільки настрашилися побачивши сліди землетрусу.

● **В міських виборах** в арґентинській провінції Санта Фе перемогла партія президента Артура Фрондізі, подвоївши число голосів в порівнянні з попередніми виборами.

● **Дружина відомого актора Ґейбела**, який помер 16-го листопада 1960-го року, народила єдиного сина цього актора в тому самому шпиталі, в якому помер її чоловік, не дочекавши тієї хвилі, коли зможе бути батьком дитини, якої гаряче бажав ціле своє життя. Пані Ґейбел має двоє дітей із попереднього подружжя.

● **Корпорація Олін** в Ню Гейвені повідомляє, що їй вдалося випродукувати з пластику матерію, яка охороняє проти куль. Ця сама фірма продукує зі звичайної глини алюміній.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Про Україну та федералістичні концепції Центральної та Східньої Европи**, говоритиме в неділю, дня 26-го березня ц. р., о год. 6.30 веч. Володимир Трембіцький під час наукового засідання Комісії УВАН для вивчення пореволюційної України і Совєтського Союзу, яке відбудеться в залі Українського Інституту в Америці при 2 Іст 79-ій вул.

● **Пленарна конференція УВАН** із доповіддю д-ра Урієля Вайнрайха, професора Колюмбійського університету п. н. „Діялектологічний атляс жидівської мови і його значення для української, білоруської та польської мов", відбудеться в суботу дня 25-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора в залі Українського Інституту в Америці при 2 Іст 79-та вул. в Ню Йорку (3-ій поверх).

● **Доповідь д-ра Івана Лисяка - Рудницького** на тему „Українські мислителі на тему польсько - українських взаємин" відбудеться заходом Польського Наукового Інституту в Америці в п'ятницю, дня 24-го березня ц. р., о год. 8-ій веч., в залі цього ж Інституту при 59 Іст 66-ій стріт в Ню Йорку.

● **Доповідь про Американський Комітет Возволення і його діяльність** виголосить представник цього Комітету і заступник референта його політичного відділу п. М. Терпак під час зустрічі членів Клюбу Круглого Стола в п'ятницю, дня 24-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора, в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та вулиця в Ню Йорку.

● **Фортепіяновий реситаль Таїси Голінат - Богданської** відбудеться заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку в п'ятницю, дня 24-го березня ц. р., о год. 8-ій веч. У програмі твори Баха, Бетговена, Шуберта, Мендельсона, Брамса, Шопена, Лисенка і Косенка.

У СВІТІ

● **Ізраїльський міністер** справедливости перестеріг, що ніхто з колишніх німецьких нацистів не може рахувати на свою недоторканість, якщо оборонець нацистського злочинця Айхмана спровадив би когось із них на процес Айхмана в характері свідків. Ізраїльська поліція, сказав він, негайно їх арештувала б.

● **Південний В'єтнам** не є членом Об'єднаних Націй, тому має там тільки обсерваторку, пані Тран Ван Чуонґ. Вона опрокинула закиди сусідньої з Південним В'єтнамом країни Камбоджи, наче б в'єтнамці загнались в погоні за власними партизанами на територію Камбоджи. Тран Ван Чуонґ твердить, що північно - в'єтнамські і камбоджські комуністи переводять на терені Південного В'єтнаму провокації, що їх потім використовують у своїй пропаґанді.

● **Конґолівський міністер** закордонних справ Жістен Бамбоко їздив до Риму і був прийнятий Папою Іваном XXIII на довшій приватній авдієнції. Він заявив потім, що він склав Папі ширший інформаційний звіт про ситуацію в Конґо.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів-року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Теорія делікатної політики

Державний секретар Дін Раск виголосив у минулий понеділок на терені своєї колишньої „Альма матер", Каліфорнійського університету в Берклі, велику промову на тему сучасної міжнародної ситуації та американської закордонної політики. Державний секретар признав існування затяжної холодної війни, спричиненої нерозв'язаними міжнародними проблемами, що їх „не можна відігнати геть сварливою лайкою чи відстрашити пустими погрозами". Треба припускати, що Дін Раск говорив це на адресу Москви, дармащо ані її, ані комуністів взагалі не назвав у всій своїй промові ані разу на ім'я. Він не критикував і попередньої американської політики, але говорив про „різниці" в підході до проблем холодної війни, і рекомендував „рішучість, самопевність і вдумливість". „Треба виминати, казав він, зайве або недоцільне дратування. Наші розмови, приватні чи публічні, мають бути пройняті ввічливістю; наші манери мають бути достосовані до нашого власного почуття гідности й сили і до нашого доброго іменія у світі". Поруч із цим Дін Раск говорив про конечність ясного формулювання цілей американської політики, щоб ніхто не міг помилково недоцінювати рішення ЗДА боронити волю. Державний секретар застерігся, що він не шукає „великих заголовків у газетах, а тільки бажає скромно причинитися до зрозуміння (американської політики)".

Вся ця теорія звучить дуже гарно. Невідомо тільки, чи вона може бути з успіхом застосована в практиці супроти таких противників, як большевицька Москва і комуністичний Пейпінг, яким не залежить ні на ввічливих дипломатичних формах, ані на збільшених амбасадорських уповноваженнях. Коли Дін Раск закликає залишити генеральному секретареві Гаммершилдові свободу „для успішного діяння", то він на 100% противиться політиці Москви, яка хоче взагалі викинути Гаммершилда і спаралізувати всяку дію Секретаріяту Об'єднаних Націй. Те саме стосується прихильности Раска до ідеї постійного міжнародного війська Об'єднаних Націй, на яке принципово не погоджуються большевики. Він має рацію, що при всій закарлючності проблеми атомових дослідів можна було б швидко осягнути „розумний договір", під умовою, що „всі сторони засіли б за стіл із щирим бажанням мати такий договір". Але чи не пахне це наївністю — говорити про „щирість", коли йде про большевицьких партнерів на Женевській атомовій конференції?

Дін Раск напевно не є наївною людиною. Уряд Дж. Ф. Кеннеді складається з молодих, енерґійних людей, які самі себе називають реалістами й людьми діла. А втім, саме на тлі такого реалістичного образу нового американського уряду дивно звучать виголошувані заяви про потребу закордонно - політичної тактики, яка власне не підходить до нинішніх ворогів Америки й вільного світу. Не можна позбутися враження, що Дін Раск незабаром переконається, що його надії були оманні і що його рекомендації вернутися до „старомодної дипломатії", терпеливої ввічливости й оминання зайвих „подразнень" є гарною теорією, що виявиться нереальною у практиці.

Оправдана тривога

У зв'язку з рішенням уряду З'єдинених Держав Америки відкликати дане одинадцять років тому уповноваження поштовому урядові конфіскувати надсилану до Америки поштою комуністичну пропаґандивну літературу, значна частина наших громадян виявляє оправдану тривогу, що цей новий, і, без сумніву, зайвий доказ американської доброї волі використають большевики для своїх незмінних цілей. Тепер большевики вже зможуть без будь-яких перешкод засипати американських громадян своєю друкованою пропаґандивною отрутою, у підготові й подаванні якої вони маєстри. Величезна більшість наших громадян, якщо вже не казати, що ми всі поголовно, маємо відпорність на цю отруту, бо її цілком і без решти унешкідливлює знання совєтської дійсности і комуністичної забріханости, пам'ять про масові могили замучених большевиками українських жертв та річки сліз і крови, пролиті нашими сестрами й братами під комуно - московською кормигою. А проте, цей новий вияв доброї волі американського уряду викликає тривогу, що його большевики можуть використати так само або й гірше, як використали були накинену обставинами американсько - совєтську дружбу під час другої світової війни, — дружбу, яка скінчилася інфільтрацією всіх ділянок американського життя совєтськими агентами і вислужниками, аж до викрадення таємниці атомової бомби.

Охорона американських громадян проти комуністичної змови завжди натрапляє на ту саму можливість — не вилити, як то кажуть, разом з водою й дитини. Бо ця охорона вимагає нових законів чи розпоряджень, які можуть до певної міри обмежувати американські вольності. Большевики використовують ці вольності на те, щоб їх нищити, а американський уряд не має можливости боронитись проти большевицьких затій без відповідного обмежування вольностей.

І в цій колізії найкращу розв'язку дає сама суспільність. Маючи на увазі останнє рішення в справі вільного допливу до Америки комуністичної пропаґанди, нам, суспільності, треба подесятерити наші зусилля у виявлюванні тих комуністичних брехень і в боротьбі з ними. Деякі з наших громадян висловлюють побоювання, що тепер Москва та її аґентури в Києві та східньому Берліні почнуть засипати їх своїми посилками. Але й на це є рада: кожну таку небажану посилку звертати на пошту з вимогою дальшу їх доставу припинити. Обставини волі дають не тільки можливість ворогові поборювати її, але й можливості протидіяти всяким ворожим затіям. Ми повинні ці можливості використати в найкращому інтересі тієї ж волі.

Кардинал проти Ґомулки

Боротьба, яка розгорілася в Польщі між проводом польської католицької Церкви, очолюваної кардиналом Степаном Вишинським, і польським комуністичним режимом на чолі з Владиславом Гомулкою, привертає увагу цілого світу своїм драматизмом й можливими далекосяжними наслідками. Це ж стали одна проти одної великі потуги сьогоднішньої Польщі — Католицька Церква, яка об'єднує 27 мільйонів з усіх 29 мільйонів населення, і політичний режим, встановлений з допомогою совєтських баґнетів та гармат і вдержуваний політичною й мілітарною силою Москви й інших країн комуністичного бльоку.

Боротьба ця почалася не від учора. За час існування комуністичного режиму в Польщі вона переходила різні періоди загострення. Після встановленої в 1950 році компромісової домови між Церквою і режимом вже в найближчих роках посилились переслідування й утиски, у висліді яких в 1953 році кардинала Вишинського ув'язнено, і три роки, до 1956, перебував він у тюрмі. Вийшовши з в'язниці, кардинал Вишинський знову пішов на злагоду з комуністичним режимом, що його очолив так само в'язнений сталіністами Владислав Гомулка, і у виборах 1957 р. провід польської Церкви підтримав навіть офіційний виборчий список, закликаючи католиків голосувати за кандидатів Польської Об'єднаної Робітничої Партії. Але й цей період злагоди не тривав довго. Утривалившися при владі і пішовши на беззастережне здійснювання політичного плянування Москви, Гомулка почав прикручувати шрубу й на церковному відтинку, обмежуючи Церкву в її діяльності, зокрема в навчанні науки релігії по школах, організуючи антирелігійну кампанію, спрямовану на відірвання широких мас населення з-під впливу Церкви.

Усі ці заходи комуністичного режиму, як і даремність та безвиглядність будь-яких компромісів з ним, привели кардинала Вишинського до рішучого виступу. Відповідаючи на висловлені Гомулкою у передвиборчій кампанії закиди, що провід польської католицької Церкви відданий більше Римові, як Польщі, і що він шукає собі ореолу мучеництва, кардинал Вишинський вирахував назви усіх 20 режимних організацій, створених проти Церкви, і ствердив, що ніколи під час його зустрічей із керівниками Ватикану ніхто не давав йому ніяких директив щодо діяльности католицької Церкви в Польщі. Водночас із цим кардинал Вишинський у своїх двох останніх проповідях попередив священиків і вірних, що вони мусять бути приготовані на важкі часи й переслідування, навіть на те, що треба буде зійти в катакомби і боротися там за збереження віри й Божого слова. Одну із своїх проповідей кардинал закінчив словами, зверненими до „цезарів", що не самим хлібом живе людина і що вони мусітимуть схилити свої голови перед Богом і служити йому. Вслід за цим виступом польські католицькі ієрархи приготовляють окремий пастирський лист проти дискримінаційного ставлення комуністичного режиму до справ Церкви і віри.

Які висновки з цього рішучого виступу проводу польської католицької Церкви витягне режим Гомулки — тяжко передбачити. Дехто очікує ув'язнення кардинала й активніших єпископів та діячів, але такого роду репресії напруженої ситуації не злагіднять, а тільки загострять. Існує більш правдоподібна можливість, що Гомулка ще не рішиться на відкрите переслідування Церкви, бо це підірвало б його престиж і владу в Польщі, чого, зрештою, бажають собі його конкуренти із сталінської фракції і його наказодавці в Москві. Якщо ж Гомулка піде на це, тоді можна чекати глибоких внутрішніх потрясень у Польщі.

Любомир О. Ортинський

НОВИЙ КУРС ПОЛІТИКИ ЗДА В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

Об'єднані Нації. — Засудження решток явного колоніялізму в Африці, яке знайшло свій вияв в голосуванні ЗДА за прийняття резолюції Ліберії на Раді Безпеки, спрямованої на реформи в португальській Анголі, треба уважати за далекосяглий крок американської зовнішньої політики. Цей бо крок, якщо він є початком нової стратегії ЗДА в міжнародній політиці, може відкрити можливості для порушення на форумі ОН проблеми маскованого колоніялізму, що його практикує Совєтський Союз.

Щоб усвідомити собі ці можливості, розглянімо насамперед настанову й політику, яку практикували в ОН у справі колоніялізму деякі західні держави, — політику, яка була толерована державним департаментом та його речниками в ОН, але змінилася з моментом, коли амбасадор А. Стівенсон проголосував 15-го березня ц. р. на Раді Безпеки за прийняття згаданої вище резолюції в справі Анголі.

Бувши обтяженими колоніялізмом в минулому і судорожно тримаючись решток своїх колоніяльних посілостей в Африці і Азії, західні держави стосували на форумі ОН оборонно - зволікаючу тактику, з штучною міною байдужости, де лише могли, іґнорували й промовчували домагання колоніяльних народів, не протидіючи совєтським намаганням здобути собі симпатії тих народів і залюбки покликаючись на статут ОН, який не дозволяє втручатись у внутрішні справи держав - членів. Проголосивши, як то сталося свого часу з Альжиром, недавно з Анголею, а ще перед тим з Конґо, ці колоніяльні посілості „інтеґральними частинами" своїх держав, представники цих держав були малодоступні для арґументації за порушення на форумі ОН совєтського колоніялізму. А робили вони це не тому, що не були зорієнтовані в проблемі. Цього їм ніяк не можна закинути. Вони боялися дразнити СССР і хотіли своєю мовчанкою про ситуацію в СССР до деякої міри купити собі мовчанку, а коли вже не мовчанку, то принаймні притупити настирливість Совєтів у підпиранні вимог колоніяльних народів. Представники цих західніх держав не бачили для себе ніякого інтересу у викриванні совєтського колоніялізму, навпаки — вони уважали, що така політика на форумі ОН суперечить їхнім інтересам. Деякі відхилення від цього курсу, деякі натяки на совєтський колоніялізм, наприклад, у виступі англійського міністра Ормсби - Гора, були лише реторичними відпаровуваннями совєтських нападів.

ЗДА, не будучи колоніяльною потугою і здобувши свою незалежність саме в боротьбі з англійським колоніялізмом, мають усі шанси очолювати боротьбу народів поневолених всякими видами колоніялізму. Одною з головних причин, яка утруднювала ЗДА реалізацію цієї своєї природньої місії, було зроджене із почуття солідарности з своїми випробуваними союзниками — толерування деколи таки прямо компромітуючої їх політики супроти колоніяльних народів. Нездеклярованість ЗДА в альжирській справі, здержання від голосування над пропозицією негайно признати права на незалежність т. зв. підопічним територіям від грудня 1960 р., спихало ЗДА до гурту колоніяльних держав і утотожнювало, принаймні назовні, політику ЗДА з політикою, скажімо, Південно - Африканського Союзу чи Португалії, держав, що в опінії переважаючої більшости афро-азійських народів, а також численних народів Латинської Америки, є речниками реакції.

Обтяженість колоніялізмом (хай тільки рештками його) і відсутність принципового його засудження та фактичної політики для його ліквідації серед деяких західніх держав, разом з толеруванням такого стану З'єдиненими Державами, було дуже серйозним недоліком політики ЗДА в ОН. Це уможливило Совєтам виступати перед ОН і світовою опінією як одинокий захисник поневолених народів. Вершком цинізму в цьому відношенні треба вважати промову Хрущова в ОН 23-го вересня 1960 р., в якій він між іншим сказав: „Настала пора визволення і відродження ще недавно забутих і придушених націй, народів і племен. Демократичні ідеї рівноправности і самовизначення націй втілюються в дійсність... Поділ народів і націй на упривілейовані і „нижчі" — це расизм, це виправдання злочину ґеноциду. Народи повинні дістати справжню незалежність, а не фіктивну, при якій вони на ділі утримуються в рямках видозміненого колоніяльного режиму. Будь-яка форма закабалення, будь-який прояв „опіки" або „добродійности" щодо народів — глибоко ображають їх гідність. Об'єднання і співробітництво народів можуть бути лише вільним і взаємним даром".

Ці, по суті, вірні ствердження зробив голова уряду, що до перфекції допровадив у свій імперії цей видозмінений колоніяльний режим, що створив фіктивну незалежність, що постійно глибоко ображає гідність народів своїм старшобратством і расизмом. Як знаємо, згадана промова Хрущова в ОН, за дуже малими вийнятками, не дочекалась гідної відповіді збоку Заходу, не кажучи вже про якусь політичну акцію. Не дочекалася головним чином внаслідок вище з'ясованих причин, внаслідок клясичного стосування більшістю західніх держав струсиної політики ховання голови в пісок і відсутности сміливої постави до проблеми на своєму подвір'ї.

Ми не хочемо переціновувати нового курсу політики ЗДА в колоніяльному питанні і далекі від того, щоб уже бачити конкретні наслідки голосування Стівенсона за резолюцію в справі Анголі також і для проблеми совєтського колоніялізму. З другого боку, годі не відмітити незвичайно прихильного відгомону, який ця постава викликала серед представників афро - азійських народів в ОН. При цьому слід усвідомити, що в більшості випадків афро - азійські народи стали союзниками чи виступають на форумі ОН спільно з СССР не тому, що вони незорієнтовані в ситуації, що вони прихильники комунізму і совєтської системи. Вони стали чи стають поплентачами совєтської політики, а ще докладніше — використовують СССР (принаймні, їм так здається) для своїх цілей, бо не мають іншого вибору, бо Захід їх деколи прямо сам заманеврував своєю літеплою, половинчастою, а деколи таки прямо реакційною політикою в руки Москви. Знов же солідарність ЗДА із своїми західніми союзниками, а через те толерантність, байдуже по волі чи не волі, до їх кунктаторської політики в справі колоніяльних народів, унеможливлювала Вашингтонові стати справжнім чемпіоном свободи в очах народів Африки й Азії, а рівночасно очолити боротьбу за національне визволення і проти совєтського закабалення. І як довго ЗДА в ОН не підтримували своїх антиколоніяльних декларацій конкретною дією, так довго вони облегшували Совєтам їхні намагання очолити колоніяльні народи в їхній визвольній боротьбі, так довго годі було думати про серйознішу ініціятиву ЗДА в розгляді совєтського колоніялізму. Тільки послідовна реалізація антиколоніяльної політики всюди, де вона існує, а насамперед серед тих народів і держав, системи яких мають бути поставлені у противагу совєтській диктатурі і колоніялізмові, могли звільнити ЗДА від морального й політичного обтяження, могли дати ЗДА незаперечний мандат виступати на захист поневолених народів, стати їх речником.

Очистивши свою гіпотеку від решток колоніялізму і від політики його толерування, ЗДА можуть і повинні перейти до ініціятиви в розгляді на міжнародному форумі ОН всіх прихованих форм колоніялізму, перейти до викриття найбільшої фікції нашої доби — фікції про суверенність народів совєтської імперії.

Тому думаємо, що зміна курсу американської політики у відношенні до решток західнього колоніялізму може створити догідні передумови для розгляду положення закамуфльованих „суверенітетами" поневолених народів СССР.

І. Вовчук

РЕФОРМА 1861 Р. — ПРОВІСНИК КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

(2)

Не ліпше було й з майновим станом селянства. В місцевостях, де земля була родюча, реформа „визволяла" селян від землі, якою вони користувались, бувши під поміщиком. Наділи нарізувано малі, а крім того їх призначувано так, що цілий „мир" попадав у залежність від поміщика, наприклад, толоку чи випас приділялося так, що дорога до них йшла через панську землю. Зрозуміла річ, що за найменшу шкоду спричинювану селянською скотиною, поміщицький прикажчик тягнув селян до відповідальности. Право селянина на володіння наділом обмежувалася „миром", який заступав владу поміщика. Земельні наділи, що мали бути джерелом існування селянства, нарізались не на окремого господаря чи двір, а на „общину — мир". Не хлібороб - селянин був правним господарем свого клаптя, а зборня. Мимохіть пригадується історія з урочистим врученням „золотих грамот" колгоспам на „вічне користування" землею. Закон не дозволяв виділяти наділів окремим хліборобам, а зборня не тільки встановлювала систему хліборобства, а й визначала, коли і як треба переводити польові роботи. Хоч в перших статтях закону говорилося про право „вільного сільського обивателя на землю", але того права він був позбавлений. Фактично, селянство закріплялось за землею, позбавлялось індивідуального права володіти нею і господарити на ній. „Мир", над яким стояв опікун — земський начальник, через певний період ту колективну власність перерозподілював. Зрозуміло, що оті переділи відбивали охоту у селянина поліпшувати обробіток землі, бо при наступному переділі його наділ попадав в інші руки.

Кругова порука, за якою кожний селянин відповідав за цілу „общину", сковувала господарську ініціятиву, пригноблювала морально й фізично, витворюючи з людини робота. Правна сторінка реформи базувалася на російському національному світогляді, етичних засадах, які відбилися у приповідці: „все за одного і один за всех". Яке це відмінне, далеке від етичносвітоглядових заложень нашого селянства, що віками жило й живе за засадою „гуртове — чортове".

Суворо реґламентоване, одноманітне життя в „общині", охоплене правними пунктами реформи, мало забезпечити імперську владність. Одноманітність впливає на тіло, думки і почування людини так, що вона мимохіть достосовується до чужого наказу і розкладу, стає виконавцем чужої волі. Ці засади й поклали в основу колективізації сучасні реформатори селянського життя.

Усі дослідники сходяться на тому, що реформа проведена на таких засадах, не дала селянству волі і не забезпечила розвитку сільського господарства. Розірваний ланцюг поміщицького самоправства, як слушно окреслив Некрасов, „дошкульно вдарив по мужикові", хоч зачепив і поміщика. Поміщицтво, як знаємо, після реформи, а зокрема на початках 20 століття, банкрутувало і українське селянство, через оренду та іншими способами, таки утверджувалось на землі. В центральних губерніях Росії наслідки реформи були такі, що зібраного врожаю дуже часто не вистачало навіть для забезпечення потреб „вільних господарів". Експорт збіжжя і потреби імперії на хліб забезпечувала Україна, яку називали житницею Росії. Земля не родила, бо за законом про реформу вона не мала господаря. Проте, імперська політична думка шукала розв'язки не в „скасуванні „общин", що вбивали людську ініціятиву, а, передусім в новій прирізці землі селянам.

Світлу сторінку в історії пореформної Росії вписали земства, що спочатку були допущені в Центральній Росії, а пізніше постали й на „окраїнах". Ламаючи систему кругової поруки, переборюючи опіку „общин", земства розбуджували ініціятиву, прищеплювали селянству засади наукового обробітку землі і ведення господарства. І це, наперекір засадам реформи, змінювало сільський уклад. Та самодержавство міцно охороняло його.

Державна Дума, покликана під тиском революційних хвиль 1905-го року, найбільше уваги приділила земельній справі. Характеристично, що і праві — Конституційно-Демократична Партія (кадети) і ліві — соціялісти - революціонери (есери) бачили вихід із ситуації в наділенні селян землею, а „общини" не чіпали. Проєкт есерів передбачав повну ліквідацію приватного землеволодіння, а кадети домагалися викупу землі у поміщиків і розподілу її між селянами. П. Столипін, який бачив усе лихо в „общині", щоб зліквідувати її, мусів розпустити 2-гу Державну Думу і, доки зібралася 3-тя Дума, провів закон, що мав ліквідувати „общину" і віддати землю селянам, як повноправним власникам землі. Закон заохочував селян одержувати землю на хуторах, в одному шматкові, на який переносилось би і їх садиби. Форма — типова для Західньої Европи і Америки. І за короткий час після 1906 року ця форма знайшла широке застосовання на Україні.

За це проти Столипіна повели запеклу боротьбу ліві й праві, разом з придворними колами. Скінчилась та боротьба тим, що 1-го вересня 1911 р. есер Багров пострілом з револьвера смертельно поранив Столипіна в Київському театрі, де відбувались урочистості з нагоди відкриття пам'ятника „цареві - Освободителеві". Багров числився 4 роки аґентом поліції і разом з тим був членом партії Соціялістів-Революціонерів, що найзапекліше воювала проти Столипіна. Головний військовий прокурор, який вів слідство, заявив дочці Столипіна, М. Бок, що „винуватцем убивства був Курлов і що з наказу імператора слідство проти Курлова припинено". Коли Багрова запитали на допиті, чи не мав він наміру убити царя, він відповів: „убивство царя не дасть ніяких наслідків. Столипін і при другому цареві так само проведе намічену реформу". А київський ген.-губернаторр Трепов твердив, що слідством було встановлено, що в день замаху на Столипіна Багров обідав в ресторані „Метрополь", проти міського театру, з Левом Троцьким. Усі спроби знайти Троцького нічого не дали". (Проф. А. Зіньковський „Правда о 'Столипине'" стор. 38 і М. Бок „Восполинания о моем отце").

Столипін був послідовний монархіст, але в зв'язку з законом, що ліквідував „общи-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Василь Маркусь

СЛІДАМИ КАРПАТСЬКОГО БЕРЕЗНЯ

(Нотатки до спогадів)

(2)

Вже самий факт окупантської політики невизнання українського характеру наставляв нас неґативно; не було місця і нагоди для якогось компромісу з режимом. На це не пішла до кінця ні старша, ані середня ґенерація культурних діячів із свідомого національного табору. На угорський експеримент творення якогось автохтонного руху, рутенської ідеології та рутенської культури, свідомі українці не пішли. Не маючи можливости виявитися легально — в товариствах, школі, пресі, літературі, український рух був зганяний в підпілля.

Підпільною була кожна українська діяльність в умовах угорської окупації. Переслідування і читання українських книжок, вивчання історії України, вживання літературної мови, співання українських пісень — такі невинні речі переслідувалися владою. Вияв патріотичности серед гімназійної молоді саме і відбувався на відтинку цих заборонених справ: свідомі українські юнаки намагалися розмовляти поправною українською мовою. Ті, які її ще не опанували, вчилися приватно, багато читали, інші їх виправляли. Пригадую, в нашому гімназійному інтернаті, де мешкали також учні угорської гімназії, українці прийняли внутрішню постанову вистерігатися варваризмів у мові (в нашому випадку, це були мадяризми), і за кожну помилку, яку хтось зробив, мав вносити до спільної каси 1 сотик. Це змагання тривало щось три місяці серед більше як двадцяти гімназистів.

З українськими книгами було досить важко. Угорська жандармерія і поліція закрила всі публічні бібліотеки з українськими книжками; згодом здебільша їх знищено. В Хусті, наприклад, їх палили над Рікою, а недогарки кидали у воду. Про це гімназисти довідалися і по дорозі викрадали їх з підвод. А ті, що не могли зорганізувати щось зацілілого, ходили над Ріку збірати погорілі книги. Приватні бібліотеки також були перевірені, а більшість українських книжок була сконфіскована. Треба було заздалегідь, ще до сподіваної ревізії, десь поховати цінніші книги. Таким чином, учителі, урядовці, свідоміші селяни ховали книги на горищах, в сіні, навіть у криївках під землею.

Українське друковане слово вважалося великою цінністю. Але незабаром всі книголюби знали, в кого і як можна позичити добру, українську книжку. Ми, гімназисти, приносили їх до школи і позичали один одному. Були літературні твори, що за два-три місяці проциркулювали між учнями цілої кляси. Українські книжки читалися в гімназії потаємно, в інтернаті по кутках або ввечері при свічці після згашення світла. В нашому інтернаті була „Історія України", видання Ів. Тиктора, до якої мали доступ всі по черзі кожного дня. Вона переховувалася на горищі.

Періодичних українських публікацій ми не мали. На Закарпатті було заборонено їх друкувати, а довіз з-за кордону строго контролювала цензура. Але врядиґоди дещо попадало до нас. В травні і червні 1939 року займався один хустський жид контрабандою галицьких часописів, за які брав дуже високу ціну. Ми складалися в школі, щоб купувати ці часописи. Але це не тривало довго; мабуть дальша контрабанда для Меневіча виявилася небезпечною.

Хочу навести епізод із спроб леґального публікування книжок українською мовою під угорською окупацією. Знаю, що в один час кілька українських діячів, між ними такі, що сиділи в концентраційному таборі у Варю - Лапош, і такі, що якось туди не попали, думали видавати українську газету. Вони на це не дістали дозволу, а приватно деякі їхні знайомі з адміністрації відраджували їм повторювати демарші, бо це могло скінчитися для ініціяторів неприємно. Формальна ситуація була така, що ніяким законом не було заборонено друкувати по-українському. В той час ще появлялася в Будапешті, наприклад, опозиційна соціял-демократична газета. Але тодішні угорські відносини дечим нагадували совєтські: одно пишеться в конституції, а друге здійснюється. На Закарпатті жандармерія і поліція мали надзвичайні уповноваження. Арешти й переслідування могли бути зв'язані з релятивно невинними речами.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ПЕРШИЙ „КОБЗАР" Т. ШЕВЧЕНКА З 1840 Р. У ПЕРЕВИДАННІ

Канадійська шевченкіяна, що має вже за собою поважні досягнення, збагатилася новим надбанням — перевиданням першого „Кобзаря" Т. Шевченка з 1840 року.

Канадійські українці щасливі, що на їхній території зберігається один примірник оригіналу першого „Кобзаря", перевезений з Праги родиною сл. п. проф. Олександра Колесси до Канади після другої світової війни. Проф. д-р К. Біда зробив корисне діло, перевидаючи цю книжку фотодруком з нагоди 120-річчя з дня її появи й сторіччя з дня смерти її творця.

Д-р К. Біда помістив у цьому виданні передмову в українській і французькій мовах, в якій з'ясував вагу першого „Кобзаря" Т. Шевченка та подав характеристику його правопису. В дальшому йде автентичний фотодрук тексту з 1840 року, виконаний чітко й дбайливо, на доброму папері й у збільшеному форматі оригіналу. Видання фірмує Департамент Славістики Оттавського університету.

Ця книжка доповнює собою канадійську шевченкіяну, а зокрема канадійські перевидання Шевченкового „Кобзаря". Вона має не тільки виключно наукове, текстологічне значення для спеціялістів — шевченкознавців, але теж для широкого загалу українців, любителів Шевченкового слова. Як перше видання настільної книги українства — Шевченкового „Кобзаря" — воно повинно знайтися в бібліотеках усіх наших установ і організацій, а теж в університетських і публічних книгозбірнях. Треба радіти, що Шевченківські роковини відзначуться триваліщими виявами пієтизму до великого поета, як от цим виданням Оттавського університету. Воно стоїть гідно побіч минулорічного перевидання „Кобзаря" з 1860 року, чи два роки тому, ляйпціґської книжечки з 1859 року. Для повноти треба тут відмітити ще „перше книжкове видання" „Шевченкового Кобзаря" з „Основи" 1861 р., що саме друкується в Вінніпегу заходами УВАН і появиться в часі відкриття Шевченкового пам'ятника в Вінніпегу в липні ц. р.

Як усі, так і видання першого „Кобзаря", що саме появилося, добрий знак того, що до Шевченка підходимо вже не тільки з сантиментально-чуттєвих, але й розумових та наукових позицій.

Я. Рудницький

Вступайте в члени УНСоюзу!

РОМА ПРИЙМА

НАША СЛАВНА ТАНЦЮРИСТКА ВИСТУПИТЬ В ТАВН ГОЛЛ — НЮ ЙОРК

Часто доводиться нам читати на сторінках української і чужомовної преси про успіхи Роми Прийми в різних країнах. Знавці танкового мистецтва признають її небуденний талант, силу і щирість експресії, велику і куншtовну техніку та добрі ідеї Для українців мистецтво Роми Прийми цінне і приємне, бо вона своїми високої кляси танковими креаціями, тематика яких є українська, вміє захопити і зворушити не тільки своїх, але і чужих.

„Рома Прийма зі зворушливою щирістю дала нам хореографічні експресії свого рідного краю", так писав французький критик.

„Рома Прийма приносить глядачеві щось цілком нове й оригінальне" — стверджував інший критик.

Ми знаємо, що для неї фолкльор, це джерело, з якого вона черпає багато елементів до своїх танків, одначе вони вивіновані в усякі технічні здобутки клясичного, як і модерного танку. Костюми Роми Прийми є завжди дуже дбайливо передумані, з великим смаком, і відповідають настроєві танку. Музика в більшості є спеціяльно компонована до танків (Юрій Фіяла, Микола Фоменко). Акомпаньюватиме тепер пані Іванна Прийма, мати артистки, яка має великий досвід і відчуття танку. — Конферанс веде наш молодий, але вже відомий на американських сценах артист В. Шуст.

В Ню Йорку ми вже давно Роми Прийми не бачили. Треба сподіватись, що українська публіка Ню Йорку й околиці прийде на її концерт, щоб дати доказ признання для її мистецтва та показати й чужинцям, що вміємо цінити рідних мистців.

М. Н.

● **Республіканський** Крайовий Комітет стверджує, що секретар праці Артур Голдберг не знає статистики, коли твердить, що совєтська продукція сталі в трьох останніх місяцях була більша від продукції сталі у ЗДА, бо в дійсності ЗДА ведуть перед в цій продукції.

● **Американська** Протестантська Єпископальна Церква закликає своїх вірних до того, щоб вели чинну акцію за те, щоб ЗДА окремим законом скасували смертну кару, бо ця кара противиться християнській науці і не причиняється до того, щоб люди не доконували таких злочинів, за які грозить їм смертна кара.

Спілка Образотворчих Мистців у Канаді обрала нову Управу

Українська Спілка Образотворчих Мистців Канади відбула 4-го березня ц. р. річні загальні збори в Торонті в Домі Просвіти при 140 Бетирст ст. У звідомленні з діяльности стверджено, що УСОМ влаштувала в минулому діловому році дві виставки, „трете" — річну, весною, і при кінці року — „першу осінню". Крім того більшість членства УСОМ брала участь у виставці українського мистецтва в Дітройті, що була еміґраційною, всеукраїнською виставкою. Нову управу УСОМ обрано в такому складі: Богдан Стебельський — голова (Торонто), Іван Кейван — перший заст. голови (Едмонтон), Михайло Кравців — другий заст. голови (Торонто), Ніна Мриц-Мудрик — секретар, Петро Сидоренко — скарбник, Омелян Теліжин Петро Магденко, Василь Курилик — члени виставково-імпрезової референтури, (Торонто), Юліян Буцманюк — член управи. Контрольна Комісія: Юліян Тарнович — голова, Галина Новаківська та Микола Бідняк — члени. Нова управа плянує в цьому році влаштувати Всеканадійську виставку образотворчого мистецтва, присвячену Тарасові Шевченкові для відзначення 100-річчя від року смерти.

Головний прокуратор розглядає справу подорожчання харчів і ліків

Вашингтон. — Головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді в інтерв'ю з республіканським сенатором врадіо і телевізії повідомив, що він наказав вести слідство в справі змови на подорожчання харчів і ліків. Він сказав, що коли вдасться викрити цю змову, тоді подешевшають м'ясо, молоко, ліки та інші харчові продукти, які тепер продаються по дорожчих цінах внаслідок змови продуцентів і продавців. Головний прокуратор пригадував подібну справу 29-ох електричних компаній, які змовилися були продавати по вищих цінах електричні вироби і були засуджені до кари тюрми і гривни. Після виявлення цієї змови електричних фірм, ціни на їх товари зменшилися на 40 відсотків. Те саме буде і тепер із ліками і харчами, коли будуть покарані ті, які не допускають до вільної конкуренції, змовляючися на підвищування цін, — заявив Роберт Ф. Кеннеді.

Лікарі називають своє товариство „бастіоном" проти соціяльної медицини

Шикаго. — Найновіше число органу Лікарського Товариства „Ди А М А Нюз" продовжує боротьбу лікарів проти урядового законопроєкту про медичну допомогу емеритам в рямках соціяльного забезпечення, порівнюючи її „до боротьби проти початкового пієтряка". В статті називається лікарське товариство „протисоціялістичним бастіоном". В цій статті пишеться таке: „Соціялістична партія в ЗДА почала красву кампанію за соціяльну медицину в Америці і має допомогу в цій справі від президента Кеннеді". В статті пишеться, що законопроєкт про медичну допомогу емеритам, — це початок до соціяльної медицини. Преса підкреслює, що лікарський орган невірно цю справу представляє, бо президент Кеннеді ще минулого року підтримував законопроєкт про медичну допомогу старшим особам. Лікарське Товариство має 178,916 членів, а соціялістична партія має коло 12,000 членів, які зовсім не підтримували кандидатури Кеннеді.

● **Парохіяльна Школа** при українській греко-кат. Церкві св. Юрія в Ню Йорку відзначила дня 20-го березня ц. р. сторіччя смерти Тараса Шевченка окремим святкуванням, в якому взяли участь всі учні цієї школи під проводом пароха о. д-ра Юліяна Катрія, Сестри-управительки Емілії та всього вчительського збору. При цій нагоді шкільні діти зложили пожертву на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні в сумі $ 100, яку вже передано голові Нюйоркського Комітету Пам'ятника Шевченкові, д-рові І. Козакові.

● **Провідник** демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд часто обговорює з президентом окремі політичні чи господарські пляни уряду, але він щиро заявив, що не знав наперед, який законопроєкт в справі фермерської програми президент Кеннеді вишле Конґресові. Та сен. Менсфілд заявив, що він підтримує урядовий проєкт, хоч не знав його змісту. Часописи пишуть про повну льояльність сен. Менсфілда до Кеннеді.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА

ЗАКЛИК ДО ЗАГАЛУ ЧЛЕНСТВА

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗУ, СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ „ПРОВИДІННЯ", УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПОМОЧІ" В ШИКАҐО І ОКОЛИЦІ

Дорогі Члени!

З нашої союзової й місцевої преси вам відомо, що 1961 рік — це Шевченківський Рік. У місяці березні ц. р. сповнилось 100 років від дня смерти найбільшого Сина України, ніколи незабутнього Пророка — Тараса Шевченка.

Цю велику подію відзначатиме наш нарід на своїх землях не по своїй волі, а по волі і за вказівками свого московського окупанта. Вільно й гідно натомість відзначатиме їх уся українська еміґрація, а в тому й наша американсько-українська громадськість у ЗДА. Також у Шикаґо постав з волі всіх українських організацій загально - національний Шевченківський Комітет, що очолений представниками Українських Церков і відомими громадянами, видав заклик, в якому звертається до всіх українців достойно й масово відзначити пам'ять людини, що її творчість нестертою печаттю лягла на збірній українській духовості та ідеології українського самостійництва — державництва.

Центральною точкою Шевченківських святкувань, що відбудуться впродовж 1961 р. в Шикаґо, буде, велика загально - українська Академія - Концерт в Оркестра Гол в неділю 26-го березня, що повинна перемінитись у могутню маніфестацію любови і пошани до Великого Кобзаря України та його невмірущих ідей.

З цього приводу заходами нашої репрезентації: Українського Конґресового Комітету Америки — має бути здвигнений у столиці Вашинґтоні пам'ятник Шевченкові, і пороблено теж заходи, щоб наш уряд видав окрему поштову марку в серії „Чемпіонів Волі" з Шевченком.

Ці всі організаційні й скоординовані заходи наших національних проводів не сміють залишатись поза належною увагою членства наших Союзів, бо ж на протязі кількадесятирічної історії Американської України власне Союзи — їх провідники й членство — стояли завжди в авангарді українських ідей, мостили шлях для усіх наших національно - державних стремлінь і спільним зусиллям праці й гроша здійснювали крок за кроком наші ідеали. То ж у цей 1961 Шевченківський Рік, ми, Представники Проводів місцевих Братських Союзів, звертаємось до загалу нашого членства з гарячим закликом: всеціло включитись в підготову до відзначення Шевченківського Року; до всебічної моральної і матеріяльної підтримки всіх акцій нашого місцевого Шевченківського Комітету; до масової участи в дні 26-го березня в Шевченківській Академії - Концерті та, зокрема, до посиленої жертвенности на цілі, зв'язані з поставленням пам'ятника у Вашинґтоні, і інших культурно - пропаґандивних заходів, що змагають до прославлення імени нашого Батька Тараса.

Шикаґо, 11. березня 1061.

За Окружний Комітет Відділів УНСоюзу:
Тарас Шпікула, голова, Мих. Харів, секретар.

За Об'єднаний Комітет: Відділів УРСоюзу:
Кат. Доманчук-Баран, голова, Мик. Іомашевський, секретар.

За Союз Українців Католиків „Провидіння":
Евген Команишин, Степан Скробач.

За Українську Народну Поміч:
Андрій Стецюк, Микола Филипович.

Зі Спорту

ЗМАГАННЯ НАШИХ КЛЮБІВ В ЦЬОМУ ТИЖНІ

УСК Ню Йорк — Ганґерія С. К., товариські змагання, **в суботу, 25-го березня ц. р.,** о год. 2.30 по полудні, на грищі УСК-у при 31-ій Евню та 124 вул., в Коледж Пойнті. Одинацятка мадярів є одним із кандидатів на першуна Нім. Ам. Футб. Ліґи.

„Тризуб", Филаделфія — Бруклин Ітеліянс, змагання за першість Американської Футб. Ліґи, **в неділю, 26-го березня ц. р.,** о год. 2.30 по полудні, на грищі Лафаєт Гайскул при Бенсон і Бей 40-ва вул. в Брукліні. „Тризуб", який має всі шанси повторити успіхи з попереднього року з Чашею ЗДА, має всі вигляди на здобуття чемпіонату Ам. Футб. Ліґи.

„ЮКРЕЙНІСН НЕШЕНЕЛС" В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ БРИТАНІКА

У виданні Британіки „Бук оф ди їр", яка подає всі важніші події 1960 року і якої примірники були розіслані всім власникам Енциклопедії Британіки, поданий теж факт здобуття „Тризубом" — „Юкрейніян Нешенелс" чемпіонату футболу ЗДА. Там же теж подано, що всіх п'ять воріт у фінальних змаганнях „Тризуба" з Лос Анджелес Кіккерс здобув Михайло Нога.

РЕФОРМА 1861 Р. — ПРОВІСНИК КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ну", він попав у неласку царя. Тож, коли б і не був він застрелений, то дні його були пораховані. Дочка Столипіна в своїх спогадах розповідає, що після пострілу Баґрова цар з Києва виїхав до Чернігова. Вернувшись до Києва, він прямо з пароплава поїхав до лікарні, „став на коліна перед тілом свого вірного слуги, довго молився, і присутні чули, як кільки разів повторив слово „прости". Так закінчилась боротьба монархіста, що, рятуючи монархію, провів закон, яким ліквідувалось общину, як підвалину „великої реформи".

Большевики, переймаючи владу від Тимчасового уряду, очоленого есером Керенським, як відомо, не мали своєї земельної програми. Позичивши її у соціялістів - революціонерів, вони зліквідували будь-яку власність на землю, а пізніше закріпили селянство за землею в колективах-колгоспах. Колективізація викликана була не економічними мотивами, як то теревенять большевики ще й досі, а глибоко - політичними інтересами збереження цілости імперії. Нове закріплення селянства, що базувалось на московській історичній традиції слабо розвиненої особистої свідомости, найкраще відповідало імперським завданням большевиків. Реформа 1861-го року, про яку так багато говорять російські еміґраційні публіцисти, особисте теж підкоряла „мирові", в „службі і тяглі". Слушно твердить Г. Федотов: „Недарма державне господарство Москви мало напівсоціялістичний характер". Отже, ця реформа була провісником сучасного імперського соціялізму в СССР. Взоруючись на реформу „царя - Освободителя" і аракчеєвську практику, большевики, розпочате сто років тому, продовжують. Тільки куди жорстокіше й безоглядніше. Історик Ключевський твердить, що „реформа не була завершена за Александра II". Продовжуючи його думку, можна сказати, що „общини", покликані реформою, знайшли своє завершення в большевицьких колгоспах.

(Кінець)

Читайте українські книжки й газети, бо чисте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Посмертні згадки

Сергій САДОВСЬКИЙ, — член Т-ва ім. Є. Коновальця, Відд. 423 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер в дні 6-го лютого 1961 року, на 54-му році життя. Покійний народився в Макіґі, Волинь, Україна. На Батьківщині працював кооперативним організатором й як передовий член Т-ва „Просвіта". Прибувши до ЗДА, як політичний еміґрант, вступив в ряди членства 52-го Відділу ОДВУ. Похорон відбувся в четвер, 9-го лютого 1961 р., з пох. заведення до української прав. церкви св. Петра і Павла, при участи Родини, Приятелів та Членів 423 Відділу УНСоюзу та 52-го Відд. ОДВУ. По похоронних церковних відправах — Покійного поховано на українському цвинтарі "Mount-Hope" в Шикаґо. Покійний полишив у смутку дружину Оресту та синів Ярослава й Ореста. — Вічна Йому Пам'ять!
Т. Носієвич, секр.

Стефан МУШИНСЬКИЙ, член Т-ва „Українська Січ", Відд. 170 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 14-го лютого 1961 р., на 74-му році життя. Покійний походив із с. Корчин, Зах. Україна. Полишив у смутку трьох синів, дві замужні доньки та 7 внуків. Похорон відбувся 17-го лютого 1961 р., із церкви св. ап. Петра і Павла в Джерзі Ситі., на цвинтар Святого Хреста в Арлінґтоні, Н. Дж. — Вічна Йому Пам'ять!
І. Грабар, секр.

Стефан ФІҐУН — довголітній член Б-ва св. Володимира, Від. 173 УНСоюзу у Вілмінґтоні, Дел., помер 9-го лютого 1961 р. Покійний походив із села Стиберівка, пов. Броди, Зах. Україна, де і народився в 1883 р. Був членом УНСоюзу від 1918. Був співосновником Б-ва св. Володимира 1928 року. Увесь час був активним його членом, а в роках 1930-1953 працював секретарем Б-ва. Полишив у смутку 3 синів та 3 доньки. Похорон відбувся 14-го лютого 1961 року, при участі Родини, Знайомих і Членів Б-ва, які прощали свого кол. секретаря із прапорами. Покійного поховано на католицькому цвинтарі. — В. П. П.!
П. Щирба, секр.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й., В ПІДГОТОВЦІ ДО ЮВІЛЕЙНОГО ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО СВЯТА

Заходами Відділу УККА та Відділу Української Православної Ліґи й Комітету Церковного, започатковано підготову до відсвяткування сотих роковин смерти найбільшого Генія України — Тараса Шевченка. Святочна Академія відбудеться в неділю, дня 26-го березня в пополудневих годинах, точна година буде своєчасно подана. Академія відбудеться в Українськім Меморіяльнім Осередку в Джансон Ситі, Н. Й.

Доповідь в англійській мові виголосить бувший голова У. П. Л., п. Павло Лубіняк. В українській мові о. прот. Ф. Лаврик.

В мистецькій частині виступить місцевий хор під диригентурою о. Ф. Лаврика. Увесь чистий дохід зі Свята буде призначений на побудову пам'ятника Т. Шевченкові. Вже сьогодні Комітет запрошує все українське громадянство Тріпел Ситі, Н. Й., гідно вшанувати 100 - Роковини Шевченкової смерти.

Наша присутність засвідчить пошану до нашого Борця за Україну.

За Комітет: **Г. Прихода**

ТАРЗАН, ч. 4621. Лови на буйволи.

CONVERSATION AND ACTIVITY HAD CEASED, FOR EVERYONE WATCHED A HERD OF STAMPEDING BUFFALO.
"BY JOVE!" EXCLAIMED POMEROY. "I'D SURELY LIKE—" TARZAN LEAPED UP. "THEN HURRY—BEFORE THEY PASS US BY!"
THE MEN STATIONED THEMSELVES A FEW YARDS FROM CAMP. "SELECT ONE," SAID TARZAN. "AIM LOW IN HIS CHEST, BEHIND THE FORELEG."

Припинилася розмова і всяка діяльність, бо кожний дивився на стадо буйволів, що втікали!

— Присягаюся Юпітерові! — вигукнув Померой. — Я направду хотів би... — Тарзан заворушився. — Так тоді поспішайте... Поки вони не втечуть!

Люди поставали на кілька ярдів від табору. — Виберіть одного, — сказав Тарзан. — Цiляйте низько в груди зараз за передніми ногами.